

USENGA WA PAULO KWA WALOMA Ulongozi

Chitabu cha Waloma yodahika chandikigwa na Mtumigwa Paulo hagati ya mwaka 54 na 58 kwandusila viyelekigwe Yesu. Paulo kakala yang'halii kudilaula bululu da Loma. Ivo kautuma usenga uwo wa kuwafunza wanhu womuhuwila Chilisito weli Loma, Wayahudi na wanhu weli siyo Wayahudi. Kawandika usenga uno muna dibululu da Kolimso kunhu koyakalile yokala lusita luja. Paulo kandika usenga uno muladi zisi zose zidahe kuhuwila na kumtegeleza Yesu Chilisito muna 16:26.

Chitabu cha Waloma ni chitabu cha mana ng'hani kwa bumbila da wahuwila wa Chilisito kwa chila hanhu na chila lusita kwaviya vichimanyika na Paulo kaufambula ulopozi wochidaha kuupata kufosela Yesu Chilisito. Iviya Paulo kulumbiliza Mbili Inogile ya Yesu Mkombola muna Dilagano da Umwaka. Wasomi mvunyo woitogolela kuwa hanhu hanogile muna 1:16 chochilonga, "Siiwonela chinyala bule Mbili Inogile, kwaviya ni ludabwa lwa Mulungu wa kuwakombola chila munhu yohuwila, teng'hu Wayahudi na iviya wanhu weli siyo Wayahudi." Muna ihanhu handuse ha chitabu cha Waloma muna isula ya 1-12, yosonhela ilimu ya Mulungu na hanhu hekaidi muna isula ya 13-15 hana ndagilizi za kukala vinogile muna ugima wa Chilisito.

Yeliumo

Paulo kokwandusa usenga wake kwa kuitambula yeye mwenyewo na ija yoyomwandikila muna 1:1-15.

Kaidi Paulo kokwandika kuṣonhela mbuli za chiunhu bila Mulungu na ulopozi woupatika kufosela Yesu Chilisito muna 1:16-11:36.

Maabaho Paulo kalava ndagilizi zimwenga za kukala vinogile muna ugima wa Chilisito muna 12:1-15:13.

Kuuhelelo, Paulo kogotola chitabu cha Waloma kwa kuwalamsa wanhu wamwenga wa bum-bila da wahuwila wa Chilisito da uko Loma muna isula ya 16.

¹ Niye Paulo, mtumwa wa Yesu Chilisito, Mulungu kanitanga niwe mtumigwa na kanisagula niwapetele wanhu Mbuli yake Inogile.

² Bahohau haumwaka Mulungu kawekila wanhu chilagano Mbuli ino Inogile kwa nzila ya walotezi wake, fana viyandikigwe muna Yamaandiko Yelile.

³ Mbuli Inogile yomulonga Mwana wa Mulungu, Mndewa wetu Yesu Chilisito, kwa unhu wake kelekigwa muna welesi lwa Daudi.

⁴ Kwa muhe wake welile, yeye kalagusigwa kwa udahi mkulu ni Mwana wa Mulungu kwa kuzilibuka, Yesu Chilisito Mndewa wetu.

⁵ Kufosela yeye Mulungu iyo yaching'hile cheye unovu na utumigwa wa kuwalanguliza wanhu wa zisi zose, wawe na kutegeleza kokugaligwa na uhuwilo muladi zina jake ditunhizigwe.

⁶ Iviya na mweye mwili Loma, yomutangigwe kuwa wanhu wake Yesu Chilisito.

⁷ Nowandikila mweye mose womukala Loma wolondigwa na kutangigwa na Mulungu kuwa wanhu wake welile.

Mulungu Tati yetu na Mndewa Yesu Chilisito yamwing'hileni unovu na tindiwalo.

Paulo kulonda yalaule Loma

⁸ Teng'hu, nomwing'ha hewela Mulungu wangu kufosela Yesu Chilisito kwa ichimu chenu, kwaviya uhuwilo wenu ilongigwa muna izisi.

⁹ Nomsang'hanila Mulungu kwa moyo wangu wose kwa kupeta Mbuli Inogile ya mwanage, ye ye ni mkalangama wangu viya vinimkumbukani,

¹⁰ siku zose nihatambika. Nompulilani kwa Mulungu kuwa one yahaninogela yanivugulile nzila yahadahika nidahe kumauleni.

¹¹ Kwaviya nolonda ng'hani kuwawona mweye mose na nidahe kungolelani chitumetume cha chimuhe na kumtendani mugangamale.

¹² Chilonga hano ni kuwa wose niye na mweye chiigele moyo mweye kwa uhuwilo wangu na niye kwa uhuwilo wenu.

¹³ Ndugu zangu, nolonda muvimanyi vino, ning'halii nolonda kumaulani mbali nogomigwa mbaka sambi. Nolonda wanhu wamuuhwile Mulungu vumwili fana wanhu weli siyo Wayahudi viwamuhuwile.

¹⁴ Nilondeka kuwa na sang'hano ya kuwapetela wanhu wose, Wagiliki na weli siyo Wagiliki, na kuwapetela wanhu wabala na wabozi.

¹⁵ Ivo niye nolonda ng'hani kuwapeteleni Mbuli Inogile mweye iviya womukala Loma.

Ludabwa lwa Mbuli Inogile

16 Siiyonela chinyala bule Mboli Inogile, kwaviya ni ludabwa wa Mulungu wa kuwakombola chila munhu yohuwila, teng'hu Wayahudi na iviya wanhu weli siyo Wayahudi.

17 Kwaviya Mboli Inogile yolagusa funhufunhu viya Mulungu viyowatenda wanhu wake kuwa wanoga haulongozi wake, wanhu wotenda vino kwa uhuwilo kulawa mwanduso mbaka uhelelo. Fana viya viyandikigwe muna Yamaandiko Yelile, “Munhu yanogile haulongozi wa Mulungu kezakala kwa uhuwilo.”

Mulungu kowihila uhasanyi

18 Kulawa kuulanga Mulungu kolagusa kuwa kana ng'hasiliki kwa wanhu wose wotenda uhasanyi na yehile, wowolema ukweli sekeumanyike kwa nzila ya sang'hano zawo zihile.

19 Kwaviya mboli zozidaha kumanyika kusonhela Mulungu zimanyike kumwawo funhufunhu. Mulungu mwenyewo kazitenda ziwe funhufunhu.

20 Kulawa Mulungu viyaumbile isi, ukulu wake wa siku zose na ulungu wake viwoneka funhufunhu, hata one haviwoneka kwa meso vimanyika funhufunhu. Wanhu wodaha kuyamanya kwa vinhu viyalumbile. Ivo wanhu hawadaha kuigombela wenyewo.

21 Wammanyia Mulungu, mbali hawamtunhize Mulungu fana Mulungu wawo wala hawamwing'hile hewela, mbali magesa yawo yakala ya ubozi na myoyo yawo igumigwa ziza.

22 Walonga wawo wabala, mbali wawa wabazi.

23 Waleka kumtambikila Mulungu yokala siku zose, mbali wotunhiza nyang'hiti zilingile fana wanhu wowodanganika na udege na wanyama na wang'onyo wotambala.

24 Ivo Mulungu kawaleka watende yehile muna imyoyo yaho na woitendela vinhu va kuguma chinyala ng'huli zaho.

25 Woubasakanya ukweli wa Mulungu kwa uwizi, wotambika na kusang'hanila vinhu viyaumbile Mulungu mbali hawamtambikila Muumbaji mwenyewo, yolondeka yeng'higwe nhogolwa siku zose! Ivo.

26 Kwaviya wosang'hana vino, Mulungu kawaleka wengiligwe na tamaa za chinyala. Mbaka wanaake waho waleka kuyangala na walume, na wolonda kuyangala waho kwa waho.

27 Walume iviya waleka kuyangala na wanaake, wolonda kuyangala waho kwa waho, woitendela vinhu va chinyala walume kwa walume. Ivo wogalila wenyewo nhaguso kwa wihi uwatendile.

28 Kwaviya wanhu waho walema kummanyia Mulungu kwa nzeweze zaho, Mulungu kawaleka wasondelele magesa yaho yehile, watende yaja yowagomigwe kuyasang'hana.

29 Wanhu wano wamemizigwa yehile yoso, kubunza na umelo, migongo na kukoma na ndwagi na uwizi na ubozi. Wowadeta wayaho

30 wowalanga vihile wanhu wamwenga na womwihila Mulungu na jeuli na weli na magoda na wasondelela yehile na wolema kuwategeleza tati zaho na mami zaho.

³¹ Wabule nzewelete na hawamha lagano na hawawanogela ndugu zaho, welibule ubazi kwa wayawo.

³² Wavimanya kuwa Malagilizo ya Mulungu yolonga wanhu wosang'hana vinhu fana vino wolondeka wadanganike. Hawagendelela kusang'hana vinhu vino muhala, mbali iviya wowahuwila wanhu wosang'hana vinhu fana ivo.

2

Nhaguso ya Mulungu

¹ Ivo, weye miyangu, fana kowatagusa wanhu wamwenga, hudaha kuigombela hata fana weye kwa yelihi. Kwaviya uhawatagusa wanhu wamwenga kuno weye kosang'hana viwasang'hana wawo, koitagusa mwenyewo.

² Na cheye chovimanya kuwa nhaguso ya Mulungu igoloka kwa waja wosang'hana vinhu fana ivo.

³ Mbali weye mbwiyangu, wouwatagusa wanhu wosang'hana yayo na weye mwenyewo kosang'hana yayo! Vino weye kogesa kwizadaha kuyepula na nhaguso ya Mulungu?

⁴ Hebu kouzeha unovu wake mkulu na kufunyauumoyo kwake na uhole, vino huvimanyile kuwa unovu wa Mulungu wokulanguliza usamhe?

⁵ Mbali weye kuna moyo mdala na kolema kuleka yehile, na ivo koimemezel weye mwenyewo ludoko lukulu lwa Mulungu muna Dizuwa ijo da nhaguso ya Mulungu ilibule kuwonela vondailawilile.

6 Kwaviya Mulungu kezamuliha chila munhu kwa chiya chiyasang'hane.

7 Wanhu waja wowogendelela kusang'hana yanogile kuno wozahila utunhizo na nhogolwa na kutogoligwa na Mulungu na kuleka kudanganika. Wano Mulungu kezaweng'ha ugima wa siku zose.

8 Mbali waja wolonda chila munhu yawasang'hanile, waja wolema ukweli, muladi wasondelele yehile, Mulungu kezawatagusa kwa ludoko lwake.

9 Manhesa na usungu yezakuwa kwa chila munhu yosang'hana yehile, teng'hu kwa Wayahudi na iviya kwa wanhu weli siyo Wayahudi.

10 Mbali Mulungu kezawatogoza, kezawatunhiza, na kezaweng'ha tindiwalo waja wose wosang'hana yanogile, teng'hu kwa Wayahudi na iviya kwa wanhu weli siyo Wayahudi.

11 Kwaviya Mulungu komtagusa chila munhu bila kuwonela.

12 Waja wose wohasanya kuno wabule Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa, wezakwaga bila Malagilizo, na waja wosang'hana yehile kuno wanayo Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa, wezatagusigwa kwa Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa.

13 Kwaviya si waja wowohulika Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa waho wanhu wanogile haulongozi ha Mulungu, mbali waja wotenda Malagilizo waho wezatogoligwa wanoga haulongozi ha Mulungu.

14 Wanhu weli siyo Wayahudi wabule Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa,

mbali wahatenda chinhu kulawa muna imizoyo yawo wotenda fana Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa viyolonda, wanayo malagilizo yawo wenyewo, mbali wabule Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa.

¹⁵ Kwaviya wolagusa kuwa yaja yolondeka na Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa yandikigwa muna imizoyo yawo. Imizoyo yawo yolagusa kuwa yano ni kweli, kwaviya magesa yawo yolagusa fana watenda yanogile hebu yehile.

¹⁶ Yano yezalawilila muna Isiku ya nhaguso haja Mulungu kufosela Yesu Chilisito kezatagusa mbuli za chinyele za wanhu, fana Mbuli Inogile voilonga.

Wayahudi na Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa

¹⁷ Lelo weye, one koitanga mwenyewo Muyahudi, kohuwila Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa na kuigodela kuwa munhu wa Mulungu,

¹⁸ kovimanya kuwa Mulungu chiyokulonda usang'hane, na kodaha kusagula yanogile kwaviya Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa yokufundiza, chilihi chinogile.

¹⁹ Weye koiwona fana weye ni mulangulizi vipofu na bung'hulo kwa waja weli muna diziza,

²⁰ na mulangulizi wa wabozzi, na mfundiza wa wana wadododo. Kwaviya kogesa Yamalagilizo ya Musa kunawo umanyi na ukweli.

21 Lelo weye youwafundiza wayago, habali hui-fundiza mwenyewo? Kowapetela wayago seke-wabawe, vino weye mwenyewo hubawa bule?

22 Weye kolonga wanhu waleke uzinzi, vino weye mwenyewo huzini bule? Kokwihiла nyang'hiti za milungu, vino weye mwenyewo hubawa bule muna zikaye za milungu?.

23 Koigodela Malagilizo ya Mulungu, vino weye mwenyewo kunzeha Mulungu kwa kuleka kwamha Malagilizo?

24 Maandiko Yelile yulonga, "Kwa ichimu chenu mweye Wayahudi, wanhu weli siyo Wayahudi wodiliga zina da Mulungu."

25 Kwingizigwa ulungwana kunoga one uhamha Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa, mbali one whamhile bule, kulinga fana munhu ija hanakwingizigwa ulungwana bule.

26 One wanhu weli siyo Wayahudi, waja hawen-gizingwe ulungwana, wotenda fana Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa viyolonda, vino Mulungu hezawapeta kuwa wengizingwa ulung-wana?

27 Wanhu weli siyo Wayahudi, waja hawanakwingila ulungwana bule kwa lukuli mbali wokwamha Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa wezamtagusani mweye Wayahudi kwaviya hamwamha Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa, hatu fana munayo Malagilizo yoyandikigwe na kwingizingwa ulungwana.

28 Muyahudi kweli si ija yowoneka kwa kunze muhala, wala kwingizingwa ulungwana si chinhu cha kunze wala cha lukuli.

29 Muyahudi kweli nija yeli Muyahudi kwa mgati, nija yengizigwe ulungwana muna umoyo. Na uno ni usang'hano wa Muhe wa Mulungu, si mbuli ya Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa yandikigwe bule. Munhu fana iyo kohokela nhogolwa kulawa kwa Mulungu, si kulawa kwa wanhu.

3

1 Vino Muyahudi kana choni chongezekele kufosa wanhu weli siyo Wayahudi? Vino kwingizigwa ulungwana kuna choni cha kuigodela?

2 Ona, kuna chongezeke chila ubanzi. Teng'hu Mulungu kaweng'ha Wayahudi usenga wake.

3 Mbali izakuwaze one wamwenga wawo wahawa hawaminika bule? Vino mbuli ino yolagusa Mulungu haminika bule?

4 Si ivo bule! Mulungu ni mkweli one ihawa chila munhu ni mvwizi. Yamaandiko Yelile ylonga,

“Chila uhalonga mbuli zako chila munhu kowona kolonga viilondeka
na muna inhaguso weye kohuma.”

5 Mbali one ubananzi wetu wolagusa Mulungu kotenda viilondeka, lelo chilonge choni? Vino Mulungu kotenda vihile yahachitagusa? Hano nolonga chiunhu

6 Si ivo bule! One iwile ivo Mulungu yahadahile vilihi kuitagusa isi yose?

7 Munhu imwe kodaha kulonga, “Fana uwvizi wangu wokongeza ukweli kwa Mulungu

na wokongeza utunhizo wake, lelo habali notagusigwa fana muhasanyi?”

⁸ Habali sekechilonge, “Leka chitende yehile muladi chihokele yanogile?” Wanhu wamwenga waniliga, walonga kuwa niyenofundiza ivo. Wezatagusigwa fana viwolondeka.

Habule yelile kwa Mulungu

⁹ Lelo chilonge choni? Cheye Wayahudi chela kufosa wanhu wamwenga? Si ivo hata chidogo. Bahomwanduso niwalongelani kuwa Wayahudi na wanhu wamwenga wose wana uhasanyi.

¹⁰ Fana viya Yamaandiko Yelile viyolonga, “Habule hata munhu imwe yanogile haulongozi wa Mulungu,

¹¹ habule hata munhu imwe yeli na ubala
habule hata munhu imwe yomtambikila Mu-
lungu.

¹² Wose wamuleka Mulungu,
wose wabananga,
habule munhu yotenda mbuli zinogile, habule
hata imwe.

¹³ Mimelo yawo iwa fana maleme yagubuke
milimi yawo yolonga uvwizi.
Muna imilomo yawo molawa mbuli zili na sungu
fana da zoka.

¹⁴ Milomo yawo imema uduwilo na usungu
mkulu.

¹⁵ Migulu yawo ina ludabwa lwa kulumiza na
kukoma.

¹⁶ Hohose howohita wogala ndilo na woleka man-
hesa.

¹⁷ Hawamanyile bule kukala kwa tindiwalo.

¹⁸ Ludumbo lwa Mulungu wabule mmeso yawo.”

19 Lelo chovimanya fana Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa viyolonga, yolonga na wanhu waja weli muna Yamalagilizo ya Musa muladi chila munhu yaleke kuigombela, na wanhu wose watagusigwe na Mulungu.

20 Ivo habule munhu yoyose yondayapetigwe kanoga haulongozi wa Mulungu kwa kutenda viyolonda Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa, mbali Malagilizo ya Mulungu yochitenda chiyepule kutenda uhasanyi.

Chila munhu katenda uhasanyi

21 Mbali sambi, Mulungu kaitenda nzila yake ya kuwatenda wanhu wanoge haulongozi wake imanyike. Nzila ino haihuwila Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa. Hata vitabu va Malagilizo vovandikigwe na Musa na va walotezi wa Mulungu volagusa chinhu icho.

22 Mulungu kawatenda wanhu kuwa wanoga haulongozi hake kwa kumuuhwila Yesu Chilisito. Mulungu katenda vino kwa wanhu wose womuhuwila Yesu Chilisito, habule ubagulo wowose kwa Wayahudi na wanhu wamwenga,

23 kwaviya wanhu wose watenda uhasanyi na kuhungukiligwa na utunhizo wa Mulungu.

24 Mbali kwa chitumetume cha unovu wa Mulungu, wanhu wose wotogoligwa wanoga haulongozi ha Mulungu kaidi kwa nzila ya Yesu Chilisito yowakombola.

25 Mulungu kamulava Yesu kwa damu yake muladi yawe nzila ya kuwasegezelwa wanhu uhasanyi wawo kwa kwika uhuwilo kumwake ye. Katenda ivo yadahe kulagusa ye

mnyendanyenda. Bahō haumwaka Mulungu kakala yofunya umoyo, bila kugesa uhasanyi wa wanhu.

²⁶ Mulungu katenda ivo muladi yadahe kulgusa unovu wake kwa wanhu, muladi yamtende kanoga munhu yoyose yomuhuwila Yesu.

²⁷ Lelo chodaha kuigodela choni? Habule! Kwa chinhu chaki? Vino kwa kutenda viyolonda Malagilizo ya Mulungu? Si ivo bule! Mbali kwaviya chohuwila.

²⁸ Kwaviya munhu kotogoligwa kanoga haulongozi wa Mulungu kwa uhuvilo, na si kwa kutenda viyolonda Malagilizo ya Mulungu.

²⁹ Vino Mulungu ni Mulungu wa Wayahudi muhala? Vino si Mulungu wa wanhu weli siyo Wayahudi? Ona yeye ni Mulungu wa wanhu weli siyo Wayahudi iviya.

³⁰ Mulungu ni imwe, nayo kezawatendeza Wayahudi wanoge haulongozi ha Mulungu kwa nzila ya uhuvilo, na kezawatenda wanhu weli siyo Wayahudi iviya wanoge haulongozi hake kwa nzila ya uhuvilo.

³¹ Vino ino yofambula kuwa kwa uhuvilo uno chobena Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa? Si ivo bule! Mbali choyamha Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa.

4

Simwe da Bulahimu

¹ Lelo chilongeze mbuli za wasaho yetu Bulahimu, kalawiligwa na choni?

² Kwaviya fana Bulahimu katogoligwa kanoga haulongozi ha Mulungu kwa yaja yoyatendile,

yahawile na chinhu cha kuigodela, mbali si haulongozi ha Mulungu.

³ Maandiko Yelile yolonga, “Bulahimu kamuhuwila Mulungu, na kwa ichimu cha kumuhuwila Mulungu kamtogola kanoga haulongozi wake.”

⁴ Munhu yosang’hana usang’hano, halihigwa fana gweko mbali kolihigwa fana yombe.

⁵ Mbali wanhu waja hawahuwila sang’hano zaho zinogile, mbali womuhuwila Mulungu yoyowatogola wanyondenyonde kuwa wanoga haulongozi wake, kwa kuhuwila uko Mulungu kowatogola wanoga haulongozi hake.

⁶ Daudi kalonga chinhu chino chino, viyalongile kumweda kwa munhu ija katogoligwa kanoga haulongozi ha Mulungu bila kulola chiyasang’hane.

⁷ “Wamweda waja wowalekeleligwe uhlasanyi wawo,

na uhlasanyi wawo usegeziga!

⁸ Kamweda munhu ija uhlasanyi wake haupetigwa bule na Mndewa!”

⁹ Vino kumweda kuno kuyolonga Daudi kowalonga waja wengile ulungwana muhala hebu na waja hawanakwingila ulungwana bule? Si ivo bule! Iviya na wanhu hawanakwingizigwa ulungwana. Kwaviya chiwona muna Yamaandiko Yelile, “Bulahimu kamuhuwila Mulungu, na kwa ichimu cha uhuwilo wake, Mulungu kamtogola kanoga haulongozi hake.”

¹⁰ Lelo katogoligwa zuwaki? Viyakalile yang’halii hanakwingila ulungwana hebu viyakomeleze kwingila ulungwana? Katogoligwa

viyakalile yang'hali hanakwingila ulungwana na si viyakomeleze kwingila ulungwana bule!

¹¹ Hamwande Bulahimu kengizigwa ulungwana, na kwingizigwa ulungwana uko kukala chilaguso cha kulagusa Mulungu kamtogola kanoga haulongozi hake kwa ichimu cha uhuwilo wake viyakalile yang'hali hanakwingila ulungwana. Ivo Bulahimu kawa tata wa wanhu womuhuwila Mulungu hata one hawengile ulungwana muladi Mulungu yawatogole wanoga haulongozi hake.

¹² Iviya Bulahimu ni tata wa waja wose wen-gizigwe ulungwana, na si kwingila ulungwana muhala, mbali na waja wosondelela uhuwilo wa tati yetu Bulahimu uyakalile nawo haja viyakalile yang'hali hanakwingila ulungwana bule.

Mulungu koilagana na Bulahimu

¹³ Mulungu kamulaganila Bulahimu na welesi wake kuwa isi yose izakuwa yawo. Wezaihokela isi iyo si kwaviya Bulahimu katenda viyolonda Malagilizo, mbali kwaviya kamuhuwila Mulungu, Mulungu kamtogola kanoga kumwake.

¹⁴ Kwaviya one yaja yoyekile chilagano Mulungu wokwing'higwa wanhu wotenda viyolonda Malagilizo, lelo uhuwilo wokuwa si chinhu na iviya chilagano si chinhu.

¹⁵ Malagilizo yogala ludoko lwa Mulungu, mbali one habule Malagilizo sigambekuwe na ubananzi.

¹⁶ Kwa ivo, chilagano chohuwila uhuwilo, muladi chilagano chiya chiwoneke kuwa chitume-tume cha Mulungu kwa nyelesi zose za Bu-

lahimu, si kwa waja muhala wowotenda chiyolonda Malagilizo, mbali iviya kwa waja wokala kwa uhuwilo fana viyakalile Bulahimu tati yetu wose.

¹⁷ Fana viya Yamaandiko Yelile viyolonga, “Nikutenda uwe tata wa makabila mengi.” Chilagano icho ni kweli kuulongozi wa Mulungu yoyahuwiligwe na Bulahimu. Mulungu yowazilibula wanhu wose na kuwagolela ugima, na kwa lagilizo jake vinhu havikalile uko vokuwa uko.

¹⁸ Hata vikukalile kwabule chinhu cha kumtenda Bulahimu kuhuwila, Bulahimu kamuhuwila Mulungu na kulolela chilagano, ivo kawa tata wa makabila mengi fana Yamaandiko Yelile viyolonga, “Welesi wako wizakuwa mwingi fana nhondo!”

¹⁹ Bulahimu kakala mulala wa habehi wa miyaka gana, mbali uhuwilo wake haihunguke bule, one ihawa kavimanya hadaha kupata mwana, na mke wake Sala hadahile kulela bule.

²⁰ Bulahimu halekile bule kutogola chilagano cha Mulungu, mbali kapata kwa uhuwilo wake, ivo kamtunhiza Mulungu.

²¹ Kweli kavimanya Mulungu kodaha kutenda yaja yose yoyamulaganile.

²² Lekamana Bulahimu kufosela uhuwilo, “Mulungu kamtogola kanoga haulongozi hake”.

²³ Mbuli ino “katogoligwa kanoga haulongozi ha Mulungu,” handikiligwe yeye muhala.

²⁴ Mbali iviya yandikigwa kwa ichimu chetu wochitogoligwe chinoga haulongozi ha Mulungu, wochimuhuwila yeye yoyamzilibule Mndewa wetu Yesu.

²⁵ Yeye kalavigwa muladi yakomigwe kwa ichimu cha uhasanyi wetu, maabaho kazilibuka muladi yadahe kuchitenda chinoge haulongozi ha Mulungu.

5

Tindiwalo na deng'ho

¹ Lelo kwa uhuwilo chitogoligwa chinoga haulongozi ha Mulungu, lelo china tindiwalo na Mulungu kufosela Mndewa wetu Yesu Chilisito.

² Kwa uhuwilo wetu, Yesu kachigala muna unovu wa Mulungu, na chodeng'helela kwa kulolela utunhizo wa Mulungu.

³ Mbali hachideng'helela yayo muhala, mbali iviya chodeng'helela kugaya kwetu, kwaviya chovimanya kugaya kogala ufunyaumoyo,

⁴ ufunyaumoyo uwo wogala kutogoligwa na Mulungu, na kutogoligwa na Mulungu kogala lolelo.

⁵ Lolelo hadichibena moyo bule, kwaviya Mulungu keka ulondo wake muna imyoyo yetu kufosela Muhe Yelile iyaching'hile cheye.

⁶ Kwaviya vichikalile wanyonde, lusita vilufikile, Chilisito kadanganika kwa ichimu cha wahasanyi.

⁷ Vidala munhu yoyose kudanganika kwa ichimu cha munhu yanogile haulongozi ha Mulungu, mbali yodaha kulawilila munhu kudanganika kwa ichimu cha munhu yanogile haulongozi ha wanhu.

⁸ Mbali Mulungu kachilagusila ulondo wake, vichikalile na uhasanyi, Chilisito kadanganika kwa ichimu chetu!

⁹ Kwaviya kwa damu yake chipetigwa chinoga haulongozi wa Mulungu, ivo chikomboligwa muna uludoko lwa Mulungu.

¹⁰ Chikala wehi wa Mulungu, mbali Mulungu kachitenda wambwiya zake kaidi kufosela ifa ya Mwanage. Kwaviya sambi cha mambwiya wa Mulungu, ivo chikomboligwa kufosela ugima wa Chilisito.

¹¹ Si yayo muhala bule, mbali iviya chodeng'helela kwa yaja yoyatendile Mulungu kufosela Mndewa wetu Yesu Chilisito, yoyachitendile chiwe wambwiya kaidi na Mulungu.

Adamu na Chilisito

¹² Uhasanyi wingila muna isi kufosela munhu imwe na ifa ingila kufosela uhasanyi, ivo ifa iwezila wanhu wose, kwaviya wose watenda uhasanyi.

¹³ Yang'hali Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa hayanakwikipiga, uhasanyi ukala muna isi yose. Mbali uhasanyi haupetigwe fana uhasanyi haja helibule Malagilizo.

¹⁴ Mbali ifa itawala kulawa chipindi cha Adamu mbaka chipindi cha Musa, ifa itawala hata kwa waja wanhu hawatendile uhasanyi fana uyatendile Adamu.

Adamu kakala sisila da Chilisito yoyokwiza hamwande.

¹⁵ Uhasanyi wa Adamu haudaha kulinganyizigwa na unovu wa Mulungu. Kwaviya hata fana wanhu wengi wadanganika kwa uhasanyi wa munhu imwe, Mulungu kezakongeza ubazi wake

na chitumetume chochenela kwa wanhu wengi, kulawa kwa munhu imwe, niiyo Yesu Chilisito.

¹⁶ Kuna mbasakanyo ya chitumetume cha Mulungu na uhasanyi wa munhu imwe. Kwaviya uhasanyi wa munhu imwe, Mulungu kalava nhaguso, mbali wanhu wengi viwatendile uhasanyi, Mulungu kagala chitumetume cha kuwatogola wanoga haulongozi hake.

¹⁷ Kwa uhasanyi wa munhu imwe, ifa itawala kufosela munhu iyo imwe. Mbali chiyatendile munhu iyo imwe ni chikulu, niiyo Yesu Chilisito! Wanhu wose wowohokela unovu na chitumetume cha kutogoligwa wanoga haulongozi wa Mulungu, wezatawala muna ugima kufosela Yesu Chilisito.

¹⁸ Lelo fana uhasanyi wa munhu imwe wogala nhaguso kwa wanhu wose, iviya chinhu chimwe chinogile haulongozi ha Mulungu chowakombola wanhu wose na chogala ugima.

¹⁹ Fana kwa kulema kutegeleza kwa munhu imwe wanhu wengi wengila muna uhasanyi. Iviya kutegeleza kwa munhu imwe wanhu wengi wezapetigwa wanoga haulongozi wa Mulungu.

²⁰ Malagilizo yalawilila, ivo wihi wongezeka, mbali uhasanyi viwongezeke, unovu wa Mulungu wongezeka ng'hani.

²¹ Fana viya uhasanyi viutawale muna ifa, iviya ubazi wa Mulungu wizatawala kufosela unovu wa Mulungu na kuchigala muna ugima wa siku zose kufosela Yesu Chilisito Mndewa wetu.

6

Chidanganika muna uhasanyi, chawagima

mwa Chilisito

¹ Lelo chilonge choni? Vino chigendelele kukala muna uhasanyi muladi unovu wa Mulungu wongezeko?

² Si ivo bule! Vino cheye chileka uhasanyi na chogendelelaze kukala kaidi muna uhasanyi?

³ Vino hamuvimanyile kuwa vichibatizingwe chiilumba na Yesu Chilisito? Cheye chiilumba muna ifa yake kwa kubatizingwa.

⁴ Maabaho ubatizo wetu ni fana chiwandigwa hamwe chilisito na chiilumba muna ifa yake, muladi fana viya Chilisito viyazilibuligwe kwa ludabwa lwa utunhizo wa Tata, iviya na cheye chidahe kukala muna ugima wa sambi.

⁵ Kwaviya vichanduse imwe nayo muna ifa yake, iviya chizailumba nayo muna ukuzilibuka kwake.

⁶ Kwaviya chovimanya unhu wetu wa umwaka uwambigwa muna umsalaba hamwe na Chilisito, muladi ludabwa lwa uhasanyi luli muna ulukuli lwetu lubanangigwe, muladi sekechiwe watumwa wa uhasanyi kaidi.

⁷ Kwaviya munhu yahadanganika hamwe na Yesu kokomboligwa kulawa muna uhasanyi.

⁸ Lelo one chidanganika hamwe na Chilisito, chohuwila chizakala hamwe nayo.

⁹ Kwaviya chovimanya Chilisito kazilibuka kamala, nayo hezadanganika kaidi bule na ifa haizamtawala bule.

¹⁰ Ivo kwaviya kadanganika mwanza umwe muhala, uhasanyi wabule ludabwa kaidi kumwake, na ugima uyokala sambi, kokala hamwe na Mulungu

¹¹ Iviya na mweye mwiigese wenyewo fana mudanganika muna uhasanyi, mbali mwawagima muna ukuilumba na Mulungu kufosela Chilisito Yesu.

¹² Ivo uhasanyi sekeutawale kaidi ng'huli zenu zozi danganika, muladi muleke kusondelela vilulonda lukuli.

¹³ Iviya sekemulave viungo va ng'huli zenu vitende uhasanyi, mbali mwiilave wenyewo kwa Mulungu, fana wanhu wazilibuke, vilaveni viungo va ng'huli zenu kwa Mulungu kutenda yanogile haulongozi ha Mulungu.

¹⁴ Uhasanyi hawizawatawala kaidi, kwaviya mweye hamulangulizigwa na malagilizo ya Mulungu, mbali molangulizigwa na unovu wa Mulungu.

Utumwa wa kutenda yanogile

¹⁵ Lelo chilonge choni? Vino chitende uhasanyi kwaviya hachilangulizigwa na malagilizo ya Mulungu, mbali cholangulizigwa na unovu wa Mulungu? Si ivo bule!

¹⁶ Mweye movimanya kweli one muhailava mweye wenyewo kuwa watumwa kwa kumtegeleza munhu imwenga, mweye mokuwa watumwa wa munhu iyo imumtegeleza. Muhawa watumwa wa uhasanyi mwizahelela muna ifa, hebu muhawa watumwa wa kutegeleza mwizawoneka munoga haulongozi wa Mulungu.

¹⁷ Mbali nomwing'ha hewela Mulungu! Kwaviya umwaka mukala watumwa wa uhasanyi, mbali sambi mutegleza kwa moyo wenu wose yaja malagilizo na mafundizo yomuhokele.

¹⁸ Mweye mukomboligwa muna uhasanyi na muwa watumwa wa yaja yoyolonda Mulungu myatende.

¹⁹ Hano nolonga ulonzi wa chiunhu kwa chimu cha unyondenyonde wenu. Fana viya lusita vimuilavile mweye wenyewo kusang'hanila unyinya na wihi, na lelo vino sambi muilave wenyewo kusang'hanila yanogile haulongozi wa Mulungu kwa ichimu cha kwela.

²⁰ Kwaviya vimukalile watumwa wa uhasanyi, mukala hamulangulizigwa na yaja yoyolonda Mulungu.

²¹ Vino mumweda choni siku ziya kwa kutenda yaja sambi yowoneka ya chinyala kumwenu? Uhelelo wa yaja yomutendile ni ifa!

²² Mbali sambi mukomboligwa kulawa muna uhasanyi, na muwa watumigwa wa Mulungu. Na chomumweda sambi ni kusafyigwa, uko kogala ugima wa siku zose.

²³ Yombe da uhasanyi ni ifa, mbali chitumetume cha Mulungu ni ugima wa siku zose muna ukuilumba na Chilisito Yesu, Mndewa wetu.

7

Ndagilizi ya sola

¹ Ndugu zangu, moyamanya vinogile yondani-longe, kwaviya nolonga na wanhu wokwamha ndagilizi. Ndagilizi yomtawala munhu yahawa ngima.

² Chilonge, mwanamke yahasoligwa kofungigwa na malagilizo haja mulume wake yahawa ngima, mbali mulume wake

yahadanganika, mwanamke iyo hafungigwa na malagilizo bule.

³ Ivo mwanamke iyo yahasoligwa na mulume imwenga kuno mulumake yang'halo mgima, mwanamke iyo kezatangigwa mzinzi. Mbali mulumake yahadanganika, hafungigwa kaidi na malagilizo, si ngoni bule hata yahasoligwa na mulume imwenga.

⁴ Iviya na mweye ndugu zangu, hamulangulizigwa na Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa bule kwaviya kufosela lukuli lwa Chilisito, muladi muwe wanhu wa munhu imwe, ija yoyazilibuke muladi chimitendile yanogile Mulungu.

⁵ Vichikalile ching'halo chokala kwa kulan-gulizigwa na lukuli, uhasanyi na malagilizo ya Mulungu, zisang'hana muna zing'huli zetu na yose yoichitendile yahelela muna ifa.

⁶ Mbali sambi chiilegeha kulawa muna ichifungo cha Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa, kwaviya chidanganika kwa ichimu cha mbuli yoichitendile watumwa. Sambi chosang'hanila kwa kusondelela ugima wa sambi wa Muhe Yelile, na si kwa kusondelela hali ija ya umwaka ya malagilizo yoyandikigwe.

Malagilizo na uhasanyi

⁷ Lelo chilonge choni? Vino Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa ni uhasanyi? Si ivo bule! Mbali kufosela Malagilizo yayo nivimanya uhasanyi chinhu chaki. One Malagilizo hayalongile bule, "Sekeumelele mate chinhu

cha miyago." Sigambenivimanye kumelela mate chinhu chaki.

⁸ Kwa lagilizo ijo, uhasanyi ulamsa chila kumelela mate kwihile kwili mgati mmwangu. One habule malagilizo, uhasanyi ufa.

⁹ Umwaka nikala ngima bila malagilizo, mbali malagilizo viyezile, uhasanyi wandusa kutenda usang'hano na niye nikala fana nidanganika.

¹⁰ Lungilo da lagilizo ijo dikala kugala ugima, mbali kumwangu digala ifa.

¹¹ Kwaviya uhasanyi upata nzila na malagilizo yayo, univwizila na kunikoma.

¹² Ivo, Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa kela na lagilizo jela, dinoga haulongozi ha Mulungu.

¹³ Vino chiya chinogile chigaluka ifa kumwangu? Si ivo bule! Itendeka ivo muladi uhasanyi utangigwe uhasanyi, unigalila ifa kufosela chiya chinogile. Ivo uhasanyi kufosela malagilizo, wolagusa wihi ng'hani.

Ndwagi mmwetu

¹⁴ Chovimanya malagilizo ni ya chimuhe, mbali niye ni wa chilukuli, wonichuuzigwe fana viya mtumwa wa uhasanyi.

¹⁵ Sichimanya bule chiya chinisang'hana, kwaviya chiya chinilonda sichisang'hana bule, mbali chiya chinichihila niicho chonichisang'hana.

¹⁶ Na one nihatenda yaja siyalonda kuyatenda, iyo yolagusa notogola kuwa Malagilizo yanoga.

¹⁷ Mbali si niye mwenyewo bule yonitenda yano, mbali nogesa ni uhasanyi woukala mgati yangu.

¹⁸ Novimanya habule dinogile jojose mgati yangu, kwa unhu wangu wa uhasanyi. Kwaviya nolonda kutenda dinogile, mbali sidaha bule.

¹⁹ Silonda bule kutenda yanogile yonilonda kutenda, mbali notenda yehile yaja siyalonda kuyatenda.

²⁰ One notenda yaja siyalonda kuyatenda, si niye yonitenda, mbali uhasanyi woukala mgati yangu uwo utenda yayo.

²¹ Nitola mbuli ino muna yamalagilizo, nata-tenda yanogie, yehile nayo yabaho.

²² Mbali muna umoyo wangu nodeng'helela malagilizo ya Mulungu.

²³ Mbali nowona malagilizo mbasakanyo yamwenga yosang'hana muna ulukuli lwangu. Mbuli yogomba na mbuli ya nzewelete zangu, yonitenda niwe mtumwa wa mbuli ya uhasanyi wousang'hana muna ulukuli lwangu.

²⁴ Miyenu niye! Yelihi yondayanikombole muna ulukuli luno lolunigala muna ifa?

²⁵ Hewela Mulungu, yoyotenda ivo kwa kufosela Mndewa wetu Yesu Chilisito.

Ivo niye mwenyewo muna zinzewelete zangu na mtumwa wa malagilizo ya Mulungu, mbali kwa lukuli niye na mtumwa wa mbuli ya uhasanyi.

8

Ugima kufosela Muhe

¹ Ivo habule kutagusigwa kwa wanhu waja woilumba na Chilisito Yesu.

² Kwaviya kufosela Yesu Chilisito, malagilizo ya Muhe wa ugima yonikombola kulawa muna imbuli ya uhasanyi na ifa.

³ Yaja hayadahile kutendeka na Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa, kwaviya lukuli luli na uhasanyi lukala lwabule ludabwa, Mulungu katenda ivo kwa kumgala mwanage nyachende yeli na lukuli ulingile fana ng'huli zetu zili na uhasanyi, ivo katagusa uhasanyi uli muna ulukuli ulo.

⁴ Mulungu katenda ivo muladi yaja yoninogela muna yamalagilizo yatimiye mgati yetu, cheye wochikala kwa Muhe Yelile, na si kwa lukuli uli na uhasanyi.

⁵ Waja wokala kwa kusondelela lukuli, nzewelete zaho zogesa yaja yolulonda lukuli. Mbali waja wokala kwa kusondelela viyolonda Muhe Yelile, nzewelete zaho zogesa yaja yoyolonda Muhe.

⁶ Kwaviya magesa ya chiunhu yogala ifa, mbali magesa ya Muhe yogala ugima na tindiwalo.

⁷ Wanhu wokuwa wehi wa Mulungu kwa kulan-gulizigwa na magesa yawo ya chiunhu, kwaviya hawategeleza Malagilizo ya Mulungu bule, na kweli hawadaha kuyategeleza.

⁸ Wanhu wolangulizigwa na lukuli hawadaha bule kumnogeza Mulungu.

⁹ Mbali mweye Muhe wa Mulungu yahakala mgati yenu, hamwizalangulizigwa na lukuli, mbali molangulizigwa na Muhe. Munhu yoyose yelibule Muhe wa Chilisito, iyo si wa Chilisito bule.

¹⁰ Mbali one Chilisito kamgati yenu, Muhe ni ugima wenu, kwaviya mweye Mulungu kamto-

golani munoga haulongozi hake hata fana lukuli lwenu lwizadanganika kwa uhasanyi.

¹¹ One Muhe wa Mulungu yoyanzilibule Yesu kuwadanganike kokala mgati yenu, iyo yoyanzilibule Chilisito kuwadanganike iviya kezaizilibula ng'huli zenu ziwolile, kezatenda ivo kufosela Muhe wake, yokala mgati yenu.

¹² Ivo ndugu zangu, china sang'hano, hachilon-deka kukala fana ng'huli zetu vozilonda.

¹³ Kwaviya one mwahakala fana vizilonda ng'huli zenu, kweli mwizadanganika. Mbali fana kwa kufosela Muhe moyakoma yaja yehile yotendigwa na lukuli, mwizakuwa wagima.

¹⁴ Kwaviya waja wose wolangulizigwa na Muhe wa Mulungu ni wawo wana wa Mulungu,

¹⁵ kwaviya hamuhokele Muhe yowatenda muwe watumwa wa kudumba kaidi, mbali muhokela Muhe yowatenda muwe wana wa Mulungu. Ivo chimulilila Mulungu, “Aba” fambulo jake Tata

¹⁶ Muhe wa Mulungu mwenyewo kotogola hamwe na mihe yetu cheye cha wana wa Mulungu.

¹⁷ Kwaviya cheye cha wana wa Mulungu, chizahazi balaka zoyowekila wanhu wake, na iviya chizahazi hamwe na Chilisito chiya chiyamwikile, lelo one chihagaya hamwe na Chilisito, iviya chizakala nayo muna ukulu wake.

Utunhizo ukwiza

¹⁸ Kwaviya chovimanya magayo yochigaya sambi si chinhu na hayalinganyizwa na utunhizo wondaulawilile kumwetu.

19 Viumbe vose vogozela ng'hani kugubuligwa kwa wana wa Mulungu.

20 Kwaviya viumbe vose vikigwa hasi ya utawala wa mbuli za chakachaka, kutawala viwoneke si chinhu bule, si fana vivilondile mbali fana viyalondile Mulungu. Mbali kukala na lolelo,

21 kwaviya viumbe venyewo wezakomboligwa muna utumwa wa kuwola na vingile muna utunhizo wa wana wa Mulungu.

22 Kwaviya chovimanya mbaka vino sambi, viumbe vose vogutilila kwa usungu, fana usungu wa kuibasula mwana.

23 Mbali si viumbe muhala, mbali hata ch-eye chili na Muhe, yakalile chanduso cha chitumetume cha Mulungu, chogutilila mgati yetu kuno chogozela kutendigwa wana wa Mulungu na kukomboligwa ng'huli zetu.

24 Kwa huwilo ijo chikomboligwa, mbali one chinhu chiloleligwa chihawoneka, baho habule huwilo kaidi. Vino yelihi yololela chinhu chiyelinacho?

25 Mbali one chololela chinhu chiya ching'hali hachinachiwona, chochigoza kwa kufunyaumoyo.

26 Iviya Muhe kochitaza muna unyondenyonde wetu, hachidaha kutambika fana voilondeka, mbali Muhe mwenyewo kochitambikila cheye kwa kugutilila hakudaha kusimulilwa.

27 Nayo Mulungu yowona myoyo yetu, kovimanya chiyogesa Muhe, kwaviya Muhe kowatambikila wanhu welile fana Mulungu viyolonda.

28 Cheye chovimanya muna ivinhu vose Mulungu kotenda yanogile na wanhu waja

wowomnogela, waja woyawatangile fana viyalondile.

²⁹ Waja Mulungu woyawamanyile kulawa umwaka na kalamula kulawa umwaka walingile fana mwanage, muladi mwana iyo yawe chaudele muna iwandugu wengi.

³⁰ Na waja Mulungu woyawasagule kulawa umwaka, kawatanga viya viya, nawo kawatanga, na kuwapeta wanoga haulongozi wa Mulungu, nawo kawapeta wanoga, kawatunhiza viya viya.

Ulondo wa Mulungu mgati ya Yesu Chilisito

³¹ Maabaho chilonge choni muna zimbuli izo zose? One Mulungu kaubanzi wetu, yelihi yondayadahe kuchiliga?

³² Mulungu hamuwonele ubazi hata mwanage mwenyewo, mbali kamulava kwa ichimu chetu cheye! Kaching'ha mwanage, vino hezaching'ha vinhu vimwenga hamwe nayo?

³³ Vino yelihi yondayawaloneze wanhu wowasaguligwe na Mulungu? Mulungu mwenyewo niiyo yowatogola wanoga.

³⁴ Vino yelihi yondayawataguse mweye? Habule! Kwaviya Yesu Chilisito kadanganika, maabaho kazilibuligwa kuwadanganike! Na kokala ubanzi wa kulume wa Mulungu, nayo niiyo yochitambikila cheye.

³⁵ Yelihi yondayadahe kuchibagula kulawa muna ulondo wa Chilisito? Yodahika uzidilwa hebu kugaya hebu manhesa hebu nzala hebu ungayengaye wa kupuwa viwalo hebu ng'hondo hebu ifa?

³⁶ Fana viya Yamaandiko Yelile viyolonga,

“Kwa ichimu chako weye chamuna uzidilwa wa ifa lusita lose.
 Chiwa fana viya ng'hondolo wowogaligwa kuchi-
 igwa.”

³⁷ Mbali kwa vinhu vino vose chipata kuhuma kwa kufosela yeze yoyachilondile cheye!

³⁸ Kwaviya nivimanya habule chihuchochida kuchibagula kulawa muna ulondo wake, si ifa, wala ugima, si wasenga wa kuulanga, wala watawala wa kuulanga, wala ludabwa, si vinhu va sambi wala vikwiza,

³⁹ si yeli uchanyha wala hasi, wala chihuchochize chiumbigwe, habule chochidaha kuchibagula na ulondo wa Mulungu uli mgati ya Yesu Chilisto Mndewa wetu.

9

Mulungu na wanhu wake

¹ Nolonga kweli, niye ni munhu wa Chilisito, silonga uvwizi bule. Moyo wangu, kuno wolangulizigwa na Muhe Yelile wolagusa kuwa niye silonga uvwizi.

² Nolonda kulonga nina luholozi lukulu na usungu haumala muna umoyo wangu.

³ Kwa ichimu cha wanhu wangu, lukuli lwangu mwenyewo na damu yangu! Kwa ichimu chawo nihapulile niduwiligwe na Mulungu na kubaguligwa na Chilisito

⁴ Wawo ni wanhu wa Isilaeli Mulungu woyawatendile wawe wanage na kuweng'ha utunhizo wake na malagano woyailagane nawo na woyaweng'hile Malagilizo yake na nzila ya kumtambikila yeze na vilagano vake.

⁵ Wawo ni wazukulu wa Waebulaniya, nayo Chilisito kwa unhu wake, kalawa muna dikabila jowo. Mulungu yotawala vinhu vose yeng'higwe nhogolwa siku zose. Ivo.

⁶ Silonga chilagano cha Mulungu chipotwa, kwaviya si wanhu wose wa Isilaeli niiwawo wanhu wa Mulungu.

⁷ Na si welesi wose wa Bulahimu ni wana wa Mulungu. Mbali Mulungu kamulongela Bulahimu, "Welesi wako wizalawa kwa Isaka."

⁸ Ivo ilinga na kulonga, si waja welekwe kwa lukuli niiyo wana wa Mulungu, mbali waja wowelekigwe kwa chilagano cha Mulungu niiyo wopetigwa wana wa Bulahimu.

⁹ Kwaviya chilagano cha Mulungu niicho chino, "Muna ulusita lunogile nizabwela na Sala kezak-weleka mwana wa chilume."

¹⁰ Si ivo muhala bule, mbali Lebeka nayo kakala na wana waidi wa chilume kwa tata imwe, niiyo wasaho yetu Isaka.

¹¹ Hata wana wawo waidi viwakalile hawanakwelekigwa, viwakalile wang'halii hawanatenda yanogile na yehile. Mulungu kamsagula imwe viweli fana vidili lungilo jake.

¹² Mulungu kamulongela Lebeka, "Mbwanga imkulu kezamsang'hanila mbwanga imdodo."

¹³ Fana viyandikigwe muna Yamaandiko Yelile, "Nimulonda Yakobo mbali Esawu nimwihila."

¹⁴ Lelo chilonge choni? Vino Mulungu kana ubagulo? Aka, siivo bule!

¹⁵ Kwaviya Mulungu kamulongela Musa, "Nizamuwonela ubazi munhu ija yonimulonda kumuwonela ubazi,

nizamtendela yanogile munhu ija yonimulonda kumtendela yanogile.”

¹⁶ Ivo chila chinhu chohuwila ubazi wa Mulungu, na si chiya chiyolonda munhu hebu chiyosang'hana, mbali kwa ubazi wa Mulungu muhala.

¹⁷ Kwaviya Yamaandiko Yelile yolonga vino kwa mfalume wa Misili, “Nikutenda uwe mfalume kwa sang'hano ino, muladi nilaguse ludabwa lwangu muladi zina jangu dimanyike muna isi yose.”

¹⁸ Ivo, Mulungu komuwonela ubazi munhu yoyose yomulonda kumuwonela ubazi na kam-tenda kuwa moyo mdala munhu yoyose yoyomulonda.

Ubazi wa Mulungu na Ludoko

¹⁹ Imwe wenu kodaha kunilongela, “one ihawa ivo, habali Mulungu kowatagusa wanhu? Kwaviya habule munhu yodaha kulema chiyolonda Mulungu?”

²⁰ Mbali weye kwa yelihi, munhu, yuumwidika ivo Mulungu? Nongo haidaha kumuza ija yaiumbile, “Habali kunumba fana vino?”

²¹ Munhu youmba nongo kodaha kusang'hanila ulongo viyolonda na kuumba nongo mbili kwa ulongo uja uja, imwe kwa sang'hano zinogile na imwenga kwa sang'hano za chila siku.

²² Vino ivo voili kwa Mulungu. Kalonda kulagusa ludoko lwake na ludabwa lwake. Mbali kawafunyila umoyo wanhu waja walondeke kuwatagusa kwa ludoko lwake, waho wolondeka kunangigwa.

²³ Nayo mwenyewo kalonda kulagusa utunhizo wake mkulu, uyaching'hile cheye woyachilondile chihokela ubazi wake, cheye woyachisasale ku-lawa mwanduso chihokele ukulu wake.

²⁴ Kwaviya cheye niiyo wanhu woyachitangile, si kulawa mwa Wayahudi muhala, mbali iviya kulawa wanhu weli siyo Wayahudi.

²⁵ Fana Mndewa viyalongile muna ichitabu cha Hoseya,
“Waja weli ‘si wanhu wangu,’
nizawatanga ‘wanhu wangu,’
Nizalagusa ulondo wangu kwa zisi ziya ning’halil
sinazilonda.”

²⁶ Maabaho,
“Hanhу haja howalongiligwe,
‘mweye si wangu,’
baho wezatangigwa wana wa Mulungu yeli
ngima.”

²⁷ Iviya Isaya mulotezi wa Mulungu kowalilila
Waisilaeli haja hayalongile,
“Hata one Waisilaeli wengi fana msanga wa mh-
wani,
mbali wondawakomboligwe wadodo.

²⁸ Kwaviya Mndewa hezakalama bule kuitagusa
isi yose.”

²⁹ Fana Isaya viyalongile kulonga, “One Mn-
dewa mwene ludabwa lose sigambeyaulekelele
welesi wa Isilaeli, chihawile fana Sodoma, chi-
halingile fana Gomola.”

Paulo kowatambikila Waisilaeli

³⁰ Vino chilonge choni? Wanhu weli
siyo Wayahudi hawatendile chinhу muladi
wapetigwe wanoga haulongozi wa Mulungu,

watendigwa wanoga haulongozi wa Mulungu kufosela uhuwilo wawo,

³¹ mbali wanhu wa Mulungu, wowakalile woza-hila malagilizo ya kuwapeta wanoga haulongozi wa Mulungu, hawayapatile bule malagilizo ya kupetigwa wanoga haulongozi wa Mulungu.

³² Habali hawayapatile? Kwaviya wahuwila yaja yowatendile, hawahuwile uhuwilo bule. Ivo waikwala “Muna idibwe da kuikwalila”

³³ Fana viya Yamaandiko Yelile viyolonga,
“Lola nika dibwe uko Sayuni
ijo dizawatenda wanhu waikwale,
nika luwe
louwatenda wanhu wagwe.

Mbali munhu yoyose yomuhuwila yeye hezagumigwa chinyala bule.”

10

¹ Ndugu zangu, moyo wangu wolonda ng'hani na nomtambikila Mulungu Waisilaeli wayangu wakomboligwe.

² Nowalongelani kweli, wawo wailava kumsang'hanila Mulungu. Mbali si kwa kumanya vinogile bule.

³ Kwaviya hawammanyile Mulungu viyotenda wanhu wanoge haulongozi hake, nawo wandusa nzila yawo wenyewo, hawaisondelela nzila ya Mulungu ya kuwatenda wanhu wanoge haulongozi hake.

⁴ Kwaviya kwa kufosela Yesu Chilisito, Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa yapata kufikila uhelelo wake, kwa ichimu cha chila

munhu yohuwila yatogoligwe kanoga haulongozi wa Mulungu.

Ukombola kwa wanhu wose

⁵ Muna imbuli ya kutogoligwa na Mulungu kufosela kutegeleza Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa kandika vino, “Munhu yoyose yotegeleza Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa kezakuwa ngima kwa Malagilizo yayo.”

⁶ Mbali katogoligwa kanoga haulongozi wa Mulungu kufosela uhuwilo yolongigwa vino, “Sekeulonge muna umoyo wako, yelihi yondayakwele mbaka kuulanga, uko ni kumuhulumusa hasi Chilisito kuchikombola?”

⁷ hebu kulonga, “Yelihi yondayahumuluке mbaka kudikombo tali dilibule uhelelo, uko ni kumwinula Chilisito kulawa kwa wanhu wowadanganike kuchikombola?”

⁸ Mbali Maandiko Yelile yolonga vino, “Usenga wa Mulungu wahabehi na weye, muna umulomo wako na muna umoyo wako,” uwo ni usenga wa uhuwilo wochiupeta.

⁹ One uhatogola kwa mulomo wako Yesu ni Mndewa na uhahuwila muna umoyo wako kuwa Mulungu kanzilibula kuwadanganike, kwizakomboligwa.

¹⁰ Kwaviya kwa moyo munhu kohuwila na kopetigwa kanoga haulongozi wa Mulungu, na kwa mulomo kotogola na kukomboligwa.

¹¹ Kwaviya Yamaandiko Yelile yolonga, “Munhu yoyose yondayamuhuwile, hezagumigwa chinyala bule.”

¹² Dino nodilonga kwa chila munhu, kwaviya habule mbasakanyo kwa Wayahudi na wanhu weli siyo Wayahudi, kwaviya Mulungu ni Mndewa wa wanhu wose na kowatemela mate ng'hani wanhu wose wowonpula.

¹³ Fana Maandiko Yelile viyolonga, “Chila munhu yotambika kwa zina da Mndewa, kezakomboligwa.”

¹⁴ Lelo wezamtambikilaze ija wang'hali hawamuhuwila? Na wezamuhuwilaze one hawanahulika usenga wake? Na wezahulikaze one habule munhu wa kuwapetela?

¹⁵ Na wanhu wezapetaze Mbuli Inogile one hawatumigwe bule? Fana viya Maandiko Yelile viyolonga, “Mbuli ya kudeng'heleza ng'hani, kwiza kwa waja wowopeta Mbuli Inogile!”

¹⁶ Mbali siyo Waisilaeli wose bule wahuwile Mbuli Inogile. Isaya mulotezi wa Mulungu kalonga, “Mndewa, yelihi yahuwile usenga wetu?”

¹⁷ Ivo uhuvilo wokwiza kufosela kuhulika usenga, na usenga uwo wokwiza kwa kupeta mbuli ya Chilisito.

¹⁸ Mbali nouza, vino hawahulike bule? Ona kuhulika wahulika, fana Maandiko Yelile viyolonga,

“Dizi jawo jenela muna isi yose,
mbuli zawo zifika mbaka uhelelo wa isi yose.”

¹⁹ Nouza kaidi, vino wanhu wa Isilaeli hawavimanyile bule? Mulungu kalonga kufosela mulomo wa Musa kalongola kulonga,
“Nizawatenda muwawonele migongo
wanhu wa isi imwenga,
nizawatenda muwawonele ludoko

wanhu wabozi.”

²⁰ Kaidi Mulungu hadumbile kulonga kufosela Isaya,

“Niwoneka kwa wanhu waja hawanizahile bule, niwalawila wanhu waja hawaniuzile niye.”

²¹ Mbali kwa Waisilaeli, Mulungu kolonga, “Misi yose niwagolosela makono yangu wanhu hawategeleza na hawatogola.”

11

Ubazi wa Mulungu kwa wanhu wa Isilaeli

¹ Nouza, vino Mulungu kowalema wanhu wake mwenyewo? Si ivo bule! Niye mwenyewo ni Muisilaeli, welesi wa Bulahimu, kulawa muna dikabila da Benjamina.

² Mulungu hawalemile bule wanhu wake mwenyewo, woyawasagule kulawa mwanduso. Movimanya Yamaandiko Yelile viyolonga kusonhela Eliya lusita viyamuyalalile Mulungu kusonhela wanhu wa Isilaeli.

³ “Mndewa, wawakoma walotezi wako na wabomola vilingo vako kwa kuvigwisa hasi, niye muhala nisigala na walonda kunikoma niye.”

⁴ Vino Mulungu yamwidikeze? “Niye mwenyewo nika goya wanhu 7,000, wawo hawamtambikile bule mulungu wa uvwizi yotangigwa Baali.”

⁵ Iviya niivo yili sambi, kuna wanhu wadodo wasigale mwa waja wasaguligwe kwa unovu wa Mulungu.

⁶ Mulungu kowasagula kwa kuwawonela ubazi, na si kwa ichimu cha yaja yawatendile, Mulungu

one yasagule wanhu kwa yaja yawatendile, baho kuwawonela ubazi kwake sigambekuwe chinhu.

⁷ Vino wanhu wa Isilaeli hawachipatile bule chinhu chiya chowakalile wochizahila? Bule, mbali waja wasaguligwe na Mulungu wachipata, wamwenga watendigwa wabozi.

⁸ Fana viya Yamaandiko Yelile viyolonga, “Mulungu katenda nzewele zaho na myoyo yaho kuwa midala, mbaka vino diyelo hawadaha bule kuwona kwa meso yaho wala kuhulika kwa magutwi yaho.”

⁹ Iviya Daudi kolonga,
“Madugila yaho yawahindukile yahwe fana viya mtego wa kuwanamata,
wagwe na kutagusigwa.

¹⁰ Meso yaho yagumigwe ziza muladi sekewalole,
waho wogaya kwa mbuli ya siku zose.”

¹¹ Nouza kaidi, vino Wayahudi waikwala mbaka wagwa kabisa? Si ivo bule! Mbali kwaviya watenda uhasanyi, ukombola uhita kwa wanhu weli siyo Wayahudi, ivo Wayahudi watendigwa wawone migongo.

¹² Basi ihawa kuikwala kwaho kugala utemela mate mwingi kwa isi yose, iviya fana kunangigwa kwaho kugala utemela mate mwingi kwa wanhu weli siyo Wayahudi, kubwelezigwa kwaho kwiz-agala utemela mate mwingi ng'hani.

Ukombola wa wanhu weli siyo Wayahudi

¹³ Nowalongela mweye wanhu muli siyo Wayahudi, kwaviya niye niwa mtumigwa kwa wanhu weli siyo Wayahudi, na noitunhiza sang'hano yangu.

14 Niye nolonda kuwatenda wanhu wangu fana Wayahudi wawone migongo, muladi nidahe kuwakombola wamwenga wawo.

15 Yahawa kulemigwa kwawo kuwatenda wanhu wa isi wailumbe na Mulungu, vino izakuwaze wahatogoligwa na Mulungu? Wanhu wadanganike wozilibuka!

16 One chihande cha mwanduso cha gate chihalavigwa kwa Mulungu, gate jose dokuwa da Mulungu. One mizizi ya mibiki ihalavigwa kwa Mulungu, na mibiki yose yokuwa ya Mulungu.

17 Matambi yamwenga ya mbiki wa mzaituni yahakanhigwa, na matambi ya mbiki wa mzaituni mbago wowombekigwa. Mweye wanhu wa ziisi zimwenga muwa fana viya mbiki wa mzaituni mbago, na lelo moihanganya na mazizi ya mbiki wa mizaituni.

18 Sekemuyazehe yaja matambi yakanhigwe. Na one kuna da kwiigodela, vino moigodela choni? Mkumbuke si mweye imuidima mizizi, mbali mizizi niiyo iwadima mweye.

19 Mbali kwizalonga “Matambi yakanhigwa muladi niye niwombekigwe hanhu hake.”

20 Yayo ni kweli! Yabenigwa kwaviya hayahuwile bule, na weye kwima kwa uhuwilo wako. Sekewiigode mbali udumbe.

21 Mulungu hawawonele ubazi bule Wayahudi walingile fana matambi yakalile baho, vino weye kogesa kezakuleka?

22 Lelo loleni ubazi na ukali wa Mulungu. Yeye mkali kwa waja wowagwile, mbali kanoga

kumwenu one muhagendelela kukala muna un-
ovu wake, mbali one siivo bule, na mweye kwiz-
akanhigwa.

²³ Na Wayahudi iviya, one wahahuwila,
wezakwikigwa kaidi hanhu haja howakanhigwe.
Kwaviya Mulungu kodaha kutenda ivo.

²⁴ Mweye wanhu muli siyo Wayahudi mulinga
fana tambi da mzaituni mbago, mulavigwa uko
mwikigwa muna umbiki wa kumgunda, muna
disina dili si jenu bule. Mbali Wayahudi walinga
fana mzaituni wa kumgunda, Lelo habule udala
Mulungu kuiombeka kaidi muna disina jawo
wenyewo.

Mulungu kowawonela ubazi wanhu wose

²⁵ Ndugu zangu nolonda muvimanye sili ino
ifisike sekemwize kuiwona mweye mwawabala
ng'hani. Udala wa wanhu wa Isilaeli ukala wa
lusita muhala mbaka mheta ya wanhu weli siyo
Wayahudi vondawambwelele Mulungu.

²⁶ Mbali vino niivo Waisilaeli wose
vondawakomboligwe. Fana viya Yamaandiko
Yelile viyolonga,
“Mkombola kezakwiza kulawa Sayuni
na kezasegeza wihi wose muna welesi wa Yakobo.

²⁷ Nizatenda nawo lagano dino
vondanisegeze uhasanyi wawo.”

²⁸ Kwaviya walema Mboli Inogile, Wayahudi ni
wehi wa Mulungu kwa ichimu cha wanhu weli
siyo Wayahudi. Mbali kwa ichimu cha usaguzi
wa Mulungu, Wayahudi ni walondwa wake kwa
ichimu cha wasaho zawo.

²⁹ Kwaviya Mulungu yahaweng'ha wanhu chit-
umetume chake, hagalusa.

30 Mweye wanhu muli siyo Wayahudi baho umwaka mulema kumtegeleza Mulungu, mbali sambi muhokela ubazi wa Mulungu kwaviya Wayahudi walema kumtegeleza Mulungu.

31 Ivo yili kwa ichimu cha ubazi umuuuhokele, Wayahudi iviya hawamtegeleze Mulungu, muladi nawo iviya wahokele ubazi wa Mulungu.

32 Kwaviya Mulungu kawatenda wanhu fana wafungwa waleke kumtegeleza, muladi yawa-wonele ubazi wanhu wose.

Mulungu yatogolwe

33 Utajili wa Mulungu, ubala na umanyi wake ni vikulu kufosa ning! Yelihi yomanya viyolamula, yelihi yomanya nzila zake?

34 Fana viya Yamaandiko Yelile viyolonga, “Yelihi yapatile kuyamanya magesa ya Mndewa? Vino yelihi yodaha kumulongoza muna ulamuzi wake?”

35 Vino yelihi yoyamwing’hile Mulungu chinhu chochose, mbaka yadahe kulihiqwa chinhu icho?”

36 Kwaviya vinhu vose vilumbigwa na Mulungu, na vose vauko kwa udahi wake na kwa chimu cha Mulungu. Mulungu yatunhizigwe siku zose! Ivo.

12

Ugima muna usang’hano wa Mulungu

1 Ivo mweye ndugu zangu, kwaviya Mulungu kana ubazi mwingi, nowalamba kwa moyo wose, mulavileni Mulungu ng’huli zenu fana viya nhambiko yili na ugima, yelile na yili na kudeng’heleza. Ino niiyo nzila yenu haswa ya kumtambikila.

² Sekemwige migenzi ya isi ino yose, mbali Mulungu yagaluse magesa yenu, muladi muyamanye yaja yoyolonda Mulungu, chilihi chinogile, chilihi chimnogela yeye na chitimilike.

³ Kwa unovu woning'higwe na Mulungu, nowalongelani mweye mose, sekemwiyyone fana mw-eye chinhu ng'hani kufosa viya vimulondeka muwe. Magesa yenu yawe na chiyasi kwa kulgusa ningyo ya uhuwilo uyamwing'hileni Mulungu.

⁴ Lukuli luna viungo vingi, na chila chimwe china sang'hano yake.

⁵ Iviya cheye ingawa chawengi, chalukuli lumwe kwa kuilumba na Chilisito, na chila munhu kachilungo cha miyage.

⁶ China vitumetume mbasakanyo kwa ichimu cha ubazi uyaching'hile Mulungu. Munhu yeli na chitumetume cha ulotezi nayachisang'hanile kuinzana na uhuwilo wake.

⁷ Munhu yeng'higwe kuwasang'hanila wayage, leka yayasang'hanile, one kufundiza, leka yafundize.

⁸ Mwene kuwagangamiza wamwenga, naya-tende ivo, munhu yolava, yalave kwa moyo welile. Munhu yolanguliza, yalangulize kwa kuiyoha, nayo yolagusa ubazi yalaguse kwa kudeng'helela.

⁹ Ulondo wenu sekeuwe na udelenya wowose. Muyehile yehile yose, yamhilileni yaja yanogile.

¹⁰ Mwiinogelege fana mwandugu mwa Chilisito, mwiitegeleze mweye kwa mweye, kwa hishma.

¹¹ Sang'haneni sang'hano kwa kuiyoha na sekuwe wabwa. Na msang'hanileni Mndewa kwa

moyo unogile.

¹² Lolelo jenu na diwe muna dideng'ho siku zose, muhagaya funyenumoyo na kutosa siku zose.

¹³ Muwataze wanhu wa Mulungu vinhu vi-wolonda na muwahokele wageni kwa hishma muna zikaye zenu.

¹⁴ Wapulileni utemela mate kwa Mulungu waja wose wombamanyani mweye, muwalondele utemela mate na sekemuwaduwile.

¹⁵ Deng'heleleni hamwe na wene kudeng'helela, iviya lileni hamwe na wene kulila.

¹⁶ Mukale na kwilumba vinogile mweye kwa mweye. Sekemuilondele makulu, wasang'hani leni wanhu wadododo na ngayengaye. Sekemuiwone mweye muna ubala ng'hani.

¹⁷ One munhu yahamtendelani vihile, seke-mumulihe yehile kwa yehile. Mbali mutende yanogile kuulongozi wa wanhu wose.

¹⁸ Tenda chila chiudaha weye mwenyewo, muladi ukala na wanhu wose kwa tindiwalo.

¹⁹ Wambwiya zangu, sekemulihe vihile, ila mulekeleni Mulungu, kwaviya Yamaandiko Yelile yolonga, "Kulihiliza yehile ni sang'hano yangu, niye nizalihiliza, kolonga Mndewa."

²⁰ Iviya Yamaandiko Yelile yolonga, "Mwihi wako yahawa na nzala, mwing'he ndiya, na yahawa na ng'hilu, mwing'he mazi yangwe. Kwaviya kwa kutenda ivo, kwizamtendeza yawone chinyala ng'hani fana makala ya moto muna iditwi jake."

21 Sekeuilekelele kuhumigwa na wihi, mbali uuhume wihi kwa unovu.

13

Kuwategeleza watawala wa isi

1 Chila munhu kolondeka kuwategeleza watawala wa isi, kwaviya habule utawala haulawile kwa Mulungu bule, na uja uli sambi wikigwa na Mulungu.

2 Mbali ija munhu yolema utawala, munhu iyo komulema Mulungu yawikile, nawo wotenda ivo wezatagusigwa.

3 Kwaviya watawala hawadumbigwa bule na wanhu wotenda yanogile, mbali wodumbigwa na wanhu wotenda yehile. Na weye one hulonda kumdumba mtawala, utende yanogile, nayo kezakutogola.

4 Kwaviya yeye komsang'hanila Mulungu kwa ichimu cha yanogile. Mbali uhatenda yehile, umdumbe kwaviya kodaha kukutagusa. Yeye kom-sang'hanila Mulungu, kowalagusa ludoko lwa Mulungu waja wotenda yehile.

5 Ivo yolondeka kuwategeleza watawala, sekeiwe kwa kudumba nhaguso ya Mulungu muhala, mbali kwaviya yolondeka ivo muna umoyo wako.

6 Kwa ichimu icho mweye moliha kodi, kwaviya watawala wawo womsang'hanila Mulungu, yahawa wofikiza viya viilondeka.

7 Mwing'heni chila munhu chiya choyolondeka, munhu wa usulu, mwing'heni usulu wake na munhu wa kodi yeng'higwe kodi yake, yolonda kuhulikigwa na yahulikigwe.

Kuilonda chindugu

⁸ Sekemudaigwe chinhu chochose, mbali mudaigwe kuilonda muhala. Kwaviya ija yomulonda miyage, iyo koyategeleza Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa.

⁹ Malagilizo ni yayo yano, “Sekeutende ugoni, sekeukome munhu, sekeubawe, sekeumelele mate vinhu va wanhu.” Yayo yose yekigwa muna lagilizo dino, “Mulonde mkaya miyago fana viya viuilonda weye mwenyewo.”

¹⁰ One uhamulonda miyago whizamtendela yehile bule, ulondo ni kufikiza Malagilizo yose ya Musa.

¹¹ Molondeka mutende vino, kwaviya movimanya kuwa lusita lwa mweye kulamka muna zinhongo lufika. Kwaviya sambi ukombola wetu wa habehi kufosa lusita luja vochanduse kuhuwila.

¹² Chilo chahabehi kumala na misi yokwiza. Ivo chileke kutenda yehile yeli muna diziza, chikasole silaha za kuitowela imisi kubung'huke.

¹³ Chikale vinogile fana viya wanhu wochikala habung'huke imisi, si kwa umelo na ung'waji na unyolodo na uwashelati na ndwagi hebu migongo.

¹⁴ Mbali muilumbe na Mndewa Yesu Chilisito, lekeni kusondelela ng'huli zenu na tamaa zake.

14

Sekeumtaguse miyago

¹ Watogoleni wanhu wose weli nyondenyonde wa uhuwilo, mbali sekemuyataguse magesa yawo.

² Wanhu wamwenga woinega, imwe uhuwilo wake womtoglela kuja chila chinhu mbali imwenga uhuwilo wake nyondenyonde, koja mboga za mayani muhala.

³ Munhu yoja chila chinhu sekeyamwehule ija haja chila chinhu, ija yoja mboga ya mayani muhala sekeyamtaguse ija yoja vinhu vose, kwaviya Mulungu kamtogola.

⁴ Weye kwa yelihi mbaka ulonde kumtagusa msang'hana wa miyago? Yahema hebu yahagwa ijo ni da mwenevale wake. Na kezakwima kwaviya Mndewa kodaha kumwimiza.

⁵ Munhu imwe kodaha kugesa siku imwe inoga ng'hani kufosa dimwenga, na imwenga kodaha kuwona siku zose yanoga. Chila munhu yawone fana chiyotenda chinoga.

⁶ Munhu yowona siku imwe inoga kufosa yose, iyo kotenda ivo kwa ichimu cha kumtunhiza Mulungu, nayo yoja ndiya imwenga kotenda ivo kwa kumtunhiza Mndewa kwaviya komwing'ha hewela Mulungu. Iviya na munhu ija yoleka kuja ndiya imwenga, kotenda ivo kwa ichimu cha kumtunhiza Mndewa, nayo iviya komwing'ha hewela Mulungu.

⁷ Kwaviya habule munhu yoyose vichili yokala kwa chimu chake mwenyewo, hebu yodanganika kwa ichimu chake mwenyewo.

⁸ Chahawa wagima, chawagima kwa chimu cha Mndewa, na chahadanganika, chodanganika kwa chimu cha Mndewa. Ivo chihawa wagima hebu chihadanganika, cheye cha wanhu wa Mndewa.

⁹ Kwaviya Chilisito kadanganika na kuzilibuka muladi yadahe kuwa Mndewa wa wagima na

wadanganike.

¹⁰ Lelo weye habali komtagusa miyago? Na iviya habali konzeha miyago? Kwaviya cheye chose chizakwima kuulongozi wa chigoda cha nhaguso cha Mulungu.

¹¹ Kwaviya Yamandiko Yelile yolonga, Mndewa kolonga, “Fana viya niye vinili ngima, Chila munhu kezanitumbalila mavindi, chila munhu kezalonga niye niiyo Mulungu.”

¹² Chila imwe wetu, kezamulongela Mulungu mbuli zake mwenyewo.

Sekeumuhonze miyago

¹³ Ivo sekechiitaguse cheye kwa cheye. Mbali chiilangulize, munhu sekeyatende chinhu chochoose chochimtenda miyage yaikwale hebu yagwe muna uhasanyi.

¹⁴ Kwa kuilumba na Mndewa Yesu, novimanya habule chinhu chochoose chambule mwiko kwandusila umwaka, mbali munhu yahagesa chinhu fulani cha mwiko ivo kumwake ye ye chokuwa mwiko.

¹⁵ One uhamuhasanya ndugu yako kwa chinhu chiuja, yolagusa ugenzi wako haugenda na ulondo. Sekeutogole hata chidogo ndiya yako iwe chimu cha kwaga kwa munhu imwenga, ija Chilisito kadanganika kwa ichimu chake.

¹⁶ Ivo uwo unovu wenu sekeulongigwe kwa yehile.

¹⁷ Kwaviya Ufalume wa Mulungu si kuja na kung'wa, mbali kwa kutenda yanogile haulongozi wa Mulungu, tindiwalo na deng'ho vovigaligwa na Muhe Yelile.

18 Munhu yoyomsang'hanila vino Chilisito, kondeng'heleza Mulungu na kotogoliligwa na wanhu.

19 Ivo siku zose chamhilile vinhu viya vovigala tindiwalo na vovichitaza kwiizenza vichili.

20 Lelo sekeuibanganje sang'hano ya Mulungu kwa ndiya. Kwaviya ndiya zose zofaya, mbali haifaya bule kuja ndiya yoimtendeza munhu yagwe muna uhasanyi.

21 Vinogile kutenda ni kuleka kuja nyama hebu kung'wa divai hebu kutenda chinhu chochouse chondachimtende miyago yagwe muna uhasanyi.

22 Ivo yamhilila chochouse chomuhuwila muna ivinhu vino haulongozi ha Mulungu. Wamweda waja wose hawaiiagusa wenyewo kwa yaja yowotenda.

23 Mbali munhu yeli na lugano kwa ndiya iyoja, Mulungu komtagusa one yahaja, kwaviya lungilo da sang'hano yake damwabule muna uhuwilo. Na chochouse chilibule mwanduso wake muna uhuwilo ni uhasanyi.

15

Wanogezeni wamwenga, sekemuinogeze wenyewo

1 Cheye chigangamale muna uhuwilo cholondeka chiwataze wanyondenyonde na muladi wadahe kupapa mizigo yawo. Sekechiinogeze cheye wenyewo muhala.

2 Chila munhu kolondeka yawanogeze ndugu zake kwa kuwatendela yanogile, muladi yamzenge ija ndugu yake muna uhuwilo.

³ Kwaviya Chilisito hailondile mwenyewo bule, fana viya Yamaandiko Yelile viyolonga, “Maligo yose yowakuligile weye, yanipata niye Mulungu.”

⁴ Kwaviya chila chinhu chandikigwe muna Yamaandiko Yelile, chandikigwa muladi kuchifundiza cheye, muladi kwa kufunyaumoyo na kugumigwa moyo kwa Yamaandiko Yelile chidahe kuwa na lolelo.

⁵ Nompula Mulungu yoweng'ha wanhu kufunyaumoyo na kuwaguma moyo yamdahizeni kwima hamwe chigangamavu na kutenda fana viyatendile Yesu Chilisito.

⁶ Muladi mweye mose kwa lungilo dimwe, na dizi dimwe, mtunhizeni Mulungu na Tata wa Mndewa wetu Yesu Chilisito.

Mbuli Inogile kwa wanhu wose

⁷ Ivo mwiitogole wenyewo kwa wenyewo, fana viya Chilisito viyamtogoleni mweye kwa utunhizo wa Mulungu.

⁸ Kwaviya nowalongela kuwa Chilisito ugima wake kawasang'hanila Wayahudi, yapate kulgusa uwaminifu wa Mulungu na iviya ivilagano viya va Mulungu viyaweng'hile wasaho zetu, vidahе kufika.

⁹ Iviya wanhu weli siyo Wayahudi nawo wadahe kumtunhiza Mulungu, kwa ichimu cha ubazi wake. Kwaviya Yamaandiko Yelile yolonga, “Kwaviya nizakutogoza mwa wanhu wa zisi zimwenga.

Na iviya nizakwimba nhogolwa ya zina jako.”

¹⁰ Kaidi Maandiko Yelile yolonga,

“Deng’heleleni mweye wanhu muli siyo Wayahudi, hamwe na wanhu wa Mulungu.”

¹¹ Maabaho Maandiko Yelile yolonga,

“Wanhu wose muli siyo Wayahudi mtogozeni Mn-dewa,

wanhu wa zisi zose mtogozeni yeye.”

¹² Isaya kolonga kaidi,

“Muna ulukolo lwa Yese kezalawilila munhu,

nayo kezatawala wanhu weli siyo Wayahudi

nawo wezamulolela yeye.”

¹³ Mbali Mulungu yeli mwanduso wa uhuwilo, yawamemezeni deng’ho na tindiwalo kulawa muna uhuwilo wenu, muladi lolelo jenu ugen-delele kukula kwa ludabwa lwa Muhe Yelile.

Usang’hano wa Paulo kwa wanhu weli siyo Wayahudi

¹⁴ Wandugu zangu, niye mwenyewo novimanya kuwa mweye mumema unovu na muna umanyi, na modaha kwifundiza mweye kwa mweye.

¹⁵ Mbali muna usenga uno niwandikila bila kudumba, muladi nimkumbuseni kaidi mbuli za zozilondeka. Nitenda ivo kwa ubazi uyaning’hile Mulungu,

¹⁶ kanisagula niwe mtumigwa wa Yesu Chilisito kwa wanhu weli siyo Wayahudi. Sang’hano yangu ya ulava nhambiko kuijeta Mbuli Inogile ya Mulungu, muladi wanhu weli siyo Wayahudi wapate kuwa sadaka itogoligwa kwa Mulungu, sadaka isafyigwe na Muhe Yelile.

¹⁷ Kwa kuilumba na Chilisito Yesu, nodaha kwigodela usang’hano wangu kwa Mulungu.

¹⁸ Sidaha kulonga chinhu chimwenga chochose muhala, mbali ni chiya Chilisito Yesu kufosela niye, choyatendile kwa kunisang'hanila, wanhu weli siyo Wayahudi wadahe kunategeleza. Katenda ivo kwa mbuli na sang'hano.

¹⁹ Kwa ludabwa lwa mauzauza na mawewedeka na kwa ludabwa ya Muhe Yelile. Kwa kugenda kwangu kulawa Yelusalemu mbaka Iluliko, nimala kuigong'onda chila hanhu Mbuli Inogile ya Chilisito.

²⁰ Lungilo jangu siku zose niipete Mbuli Inogile hanhu haja wanhu hawanamuhulika Chilisito, muladi nileke kuzenga muna ichandusilo cha munhu imwenga.

²¹ Fana Yamaandiko Yelile viyolonga, "Wanhu hawalongiligwe mbuli zake, wezawona, na wanhu wose hawahulike, wezavimanya."

Paulo koilungila kulaula Loma

²² Kwa ichimu icho, nigomigwa miyanza mingi kwiza kumwenu.

²³ Mbali sambi nikomeleza sang'hano yangu muna zisi zino, na kwaviya siku nyingi nilonda kwiza kumaulani,

²⁴ nolonda kutenda ivo sambi. Nolonda kuwawona nahawa muugenzi kuhita isi ya Sipaniya na kupata nhazo yenu kwa umwanza uwo, maabaho kudeng'helela kuwa hamwe na mweye kwa lusita luguhi.

²⁵ Mbali sambi nohita Yelusalemu kuwasang'hanila wanhu wa Mulungu weli uko.

²⁶ Kwaviya wahuwila wa Makedoniya na Akaya walamlula kulava sadaka ziwataze wanhu wa Mulungu weli ngayengaye uko Yelusalemu.

27 Wawo wenyewo wailunga kutenda ivo, na kweli walondeka kutenda ivo. Kwaviya fana wanhu weli siyo Wayahudi wahokela vinhua va chimuhe kulawa kwa Wayahudi, nawo wolondeka wawagolele Wayahudi vinhua va lukuli.

28 Nihaikomeleza sang'hano ino na kuweng'ha Wayahudi wa Yelusalemu hela ilavigwe kwa ichimu chawo, nizamulaulani mweye nihawa muna umwanza kuhita isi ya Sipaniya.

29 Novimanya kuwa niheza kumwenu, nizakwiza na balaka kamili ya Chilisito.

30 Nowalamba ndugu zangu, kwa Mndewa wetu Yesu Chilisito na ulondo uyoching'ha Muhe Yelile, muilumbe na niye kwa kunitosela ng'hani kwa Mulungu.

31 Tambikeni muladi nidahe kulawa vinogile kwa wanhu hawamuhuwila Yesu weli uko kuna umkowa wa Yudeya na sang'hano yangu uko kuna dibululu da Yelusalemu idahe kutogoligwa na wanhu wa Mulungu weli uko.

32 One Mulungu yahalonda nizakwiza kumwenu kwa deng'ho, na nideng'helele kuhumula hamwe na mweye.

33 Sambi Mulungu wa tindiwalo yawe na mweye wose. Ivo!

16

Ndamusa kwa wanhu mbasakanyo

1 Nolonda mummanye lumbu jetu Fibi, yeli msang'hani muna dimbumbila da wahuwila wa Chilisito da Kemkeliya.

2 Mumuhokele iyo kwa zina da Mndewa, Fana viya viili kwa wanhu wa Mulungu. Mtazen'i

chochoso chiyolonda kulawa kumwenu, kwaviya ye ye kawataza wanhu wengi, iviya na niye kantaza.

³ Ndamsilene Pilisika na mulumake Akila, wasang'hana wayangu muna kuilumba na Yesu Chilisito.

⁴ Wawo wahonza ugima wawo kwa ichimu changu. Noweng'ha hewela ng'hani, si niye muhala mbali hata wahuwila wose wa Yesu weli siyo Wayahudi.

⁵ Ndamsilene wanhu wose womuhuwila Chilisito wovoiting'hana muna zikaye zawo.

Ndamsilene mbwiyangu Epaineto, yeli wa mwanduso kumuuhuwila Chilisito muna isi ya Asiya.

⁶ Iviya ndamsilene Maliya, yoyasang'hane usang'hano kwa kuiyoha kwa ichimu chenu.

⁷ Ndamsilene Anduloniko na Yuniya, Wayahudi wayangu, wowafungigwe muna ichifungo hamwe na niye. Wawo womanyika ng'hani mwaiwawo watumigwa na wawo wanilongolela kumuuhuwila Chilisito.

⁸ Ndamsilene Ampiliato, mbwiyangu muna ukulumba na Mndewa.

⁹ Ndamsilene Ulibano, msang'hani wetu muna isang'hano ya Chilisito, iviya ndamsilene mulondwa wangu Sitakisi.

¹⁰ Ndamsilene Apele, ija kwaminika kwake kwa Chilisito kuwoneka. Iviya ndamsilene wanhu wose weli mwiikaye ya Alisitobulo.

¹¹ Ndamsilene Helodiyoni, Muyahudi miyangu, na wanhu wamuuhuwile Yesu weli muna ikaye ya Nalikisi.

¹² Ndamsileni Tilifaina na Tilifosa wanaake wowosang'hana usang'hano muna utumigwa wa Mndewa, na mulondwa wangu Pelisi yeye kasang'hana mengi kwa chimu cha Mndewa.

¹³ Ndamsileni Lufo, yasaguligwe haswa ku-sang'hana sang'hano ya Mndewa, hamwe na mamiyake, yeli fana mami yangu.

¹⁴ Ndamsileni Asimkilito na Filegoni na He-lime na Patiloba na Helima, na wanhu wose wa-muhuwile Yesu weli hamwe nawo.

¹⁵ Ndamsileni Filologo na Yuliya na Neleya na lumbu jake na Olimpa, hamwe na wanhu wa Mulungu wose weli hamwe nawo.

¹⁶ Ilamuseni mweye kwa mweye kwa chilaguso chelile cha ulondo. Wahuwila wose wa Chilisito womulamsani.

Usi wa uhelelo

¹⁷ Ndugu zangu, nowalamba muwalole ng'hani wanhu wowatenda wanhu waibagule, na kuwatenda wanhu wamwenga wagwe, waleka kutegeleza mafundizo yomuhokele. Muyepule nawo,

¹⁸ kwaviya wanhu fana wawo hawamsang'hanila Chilisito Mndewa wetu, mbali wosang'hanila viwolonda wawo wenyewo. Kwa mbuli zawo zinogile na ulonzi wa kuhembeleza wowavwizila wanhu weli na miyoyo inogile.

¹⁹ Chila munhu kahulika kutegeleza kwenu na ivo muwa chimu cha deng'ho jangu. Nowalon-den'i muwe wabala muna zimbuli zinogile, na muwe wabozi muna zimbuli zihile.

²⁰ Mulungu yeli nzasa ya tindiwalo jetu, heza-kalam'a kumuhonda Lufyende hasi ya migulu yenu.

Unovu wa Mndewa wetu Yesu Chilisito uwe na mweye.

21 Timoseyo msang'hani miyangu kowalamusani, na Wayahudi wayangu Lukiyo na Yasoni na Sosipatilo wowalamusani.

22 Niye Telitiyo yonyandikile usenga ino, nowalamusa muna Chilisito.

23 Gayo, mkaya wangu, ija wanhu womuhuwila Yesu woiting'hana kumwake komulamusani. Elasito mwika hela wa bululu dino, na sekulu wetu Kwalito womulamsani.

24 Ubazi wa Mndewa wetu Yesu Chilisito ukale na mweye mose. Ivo.

Kukomelezela nhambiko ya nhogolwa

25 Lelo chimtunhize Mulungu! Yeye kodaha kumtendani mugangamale muna Imbuli Inogile yoniipeta kusonhela Yesu Chilisito. Na kugubula ukweli ukalile ufsigwe kwa miyaka mingi ifosile.

26 Lelo sambi kweli iyo igubuligwa kwa nzila ya Maandiko Yelile ya walotezi wa Mulungu, na kwa lagilizo da Mulungu wa siku zose imanyika kwa wanhu wa zisi zose, muladi wanhu wose wahuwile na kutegeleza.

27 Mulungu yeli yaidumwe, yeli na ubala, yatunhizigwe siku zose kufosela Yesu Chilisito! Ivo.

**Biblia Ching'hwele
The New Testament in Kwere**

copyright © 2014, 2019 The Word for the World and Pioneer Bible Translators

Language: Kwere

Translation by: Pioneer Bible Translators and The Word for the World

Contributor: Pioneer Bible Translators

For more information, visit pioneerbible.org

NT © 2014 Pioneer Bible Translators and The Word for the World CC-BY-SA; OT © 2019 Pioneer Bible Translators CC-BY-NC-ND

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-05-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Apr 2025 from source files dated 1 May 2025

45889645-bcee-5a46-b79c-9beb4b49c6a0